

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΥΒΟΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ

Οι **Τούρκοι** κατακτητές, είχαν αποδώσει εξαιρετική σημασία στην Εύβοια λόγω της **γεωγραφικής της θέσης**. Διατηρούσαν πανίσχυρη στρατιωτική δύναμη και με τα οχυρά της Χαλκίδος και του **Καράμπαμπα**, είχαν αποκτήσει τον έλεγχο της Ανατολικής Στερεάς. Η οθωμανική εξουσία στην Εύβοια ήταν ιδιαίτερος σκληρή, η Γη **ανήκε εξ ολοκλήρου** στους Τούρκους και οι Ρωμιοί δούλευαν στα κτήματα σαν σκλάβοι. Οι Χριστιανοί υπόφεραν **τα πάνδεινα** και δεν τολμούσαν ούτε καν να έχουν ιερείς για να λειτουργούν τις εκκλησίες τους. Η σφαγή ενός ραγιά από μουσουλμάνο δεν θεωρείτο αδίκημα. **Ο Διονύσιος Κόκκινος** στο έργο του, αναφέρει περιστατικά στα οποία **οι μουσουλμάνοι της Χαλκίδας σκότωναν Χριστιανούς** είτε γιατί το πεπόνι πού τους πούλησαν δεν ήταν νόστιμο, είτε γιατί δεν τους άρεσε το ρακί κτλ. **Κλέφτικα καπετανάτα** δεν υπήρχαν και ο Τούρκος **πασάς είχε σίγουρο το πασαλίκι του**. Ποτέ του δεν πίστευε ότι οι σκλάβοι πού τον προσκυνούσαν στο διάβα του θα σήκωναν κεφάλι.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Την εποχή αυτή διοικούσε την Εύβοια, ο **Μουσελίνες Αχμέτ Μπέης** αντί του Γιομίσου πασά, πού υπηρετούσε στο **στρατόπεδο τού Χουριέτ** πασά στην Ήπειρο. Τη Δευτέρα τού Πάσχα (11 Απριλίου 1821), οι αγάδες έχοντας γνώση για τα επαναστατικά **κινήματα των γκιαούρηδων**, έκαναν σύσκεψη περί τού πρακτέου. Στο συμβούλιο πήρε μέρος και ο διοικητής της Κορίστας Ομέρ Μπέης. Άλλοι πρότειναν **γενική σφαγή των Χριστιανών**, άλλοι πρότειναν να εκτελεστούν μόνο οι πρόκριτοι και κάποιοι ζήτησαν να μη γίνει τίποτα. Τελικά οι αγάδες **αποφάσισαν να συλλάβουν** όλους τούς πρόκριτους, τους οποίους αργότερα τους κατάσφαξαν μέχρι ενός.

Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΒΟΙΑ

Παρ' όλη την τρομοκρατία των μπέηδων και τις συλλήψεις, οι Ευβοείς σήκωσαν το λάβαρο της επανάστασεως. Κατά τα μέσα του **Μαΐου του 1821, οι κάτοικοι της Λίμνης, γενέτειρας του Αγγελή Γοβιού, ήταν οι πρώτοι στο Γριπονήσι πού πήραν τα όπλα.** Απέναντι στη Λαμία βρισκόταν παλουκωμένος ο Διάκος και τούς καλούσε να **κτυπήσουν τους τυράννους.** Οι **Λιμναίοι σε συνεννόηση με τούς Τρικούβερτες** αρμάτωσαν τέσσερα ιστιοφόρα και μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα οργάνωσαν στολίσκο. Ο Τόμαρος σχημάτισε το **πρώτο επαναστατικό στρατόπεδο** στην οχυρή θέση Άγιος, έξι ώρες μακριά από τη Χαλκίδα και οι Λιμνιώτες ανέλαβαν την τροφοδοσία του στρατοπέδου παρέχοντας ψωμί, κρέας, κρασί, μπαρούτι και βόλια.

Η ΕΠΙΤΥΧΗΜΕΝΗ ΕΝΕΔΡΑ ΠΟΥ ΕΣΤΗΣΑΝ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΟ ΚΟΝΤΟΔΕΣΠΟΤΙ

Αποφασίστηκε να χτυπηθούν πρώτα οι Τουρκαλβανοί του Αλή Πασά στο **Ξηροχώρι** (σημερινή Ιστιαία). Στο μεταξύ, ο **Τομαράς και ο Βαλτινός** ή Κλωτσοτύρης, **οχύρωσαν το Ντερβένι**, πού είναι ένα στενό πέρασμα σε μία ορεινή θέση, έξι ώρες μακριά από τη Χαλκίδα. Στο χωριό Άγιος, εκείνες τις ημέρες έφτασε ο πρωτοσύγκελος **Μακάριος Βαρλαάμ Σκυριανός**. Αυτός είχε σταλεί από τούς Τούρκους της Χαλκίδας με συνοδό του τον **Ωμούς Αγά** να αφοπλίσει και να μαζέψει τα όπλα των επαναστατών. Αλλά στο χωριό **Κοντοδεσπότι**, μερικοί τσοπάνηδες **σκότωσαν** όλους τους **Τούρκους** συνοδούς. Κατόπιν με τους τσοπάνηδες εκείνους ο **Βαρλαάμ** κατευθύνθηκε προς τον Άγιο, όπου ενώθηκε με τους Κλέφτες του Τομαρά. Για αρχηγό τους, **οι επαναστάτες της Εύβοιας** καθότι **δεν ήταν εμπειροπόλεμοι**, κάλεσαν τον πρώτο ξάδελφο του **Οδυσσέα Ανδρούτσου, Βερούση Κούσανα**, που καταγόταν από τις **Λιβανάτες**.

EIKONEΣ

ΣΤΗΝ ΜΑΧΗ ΜΕ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Οι επαναστάτες ήταν **απειροπόλεμοι και απείθαρχοι**, ενώ μόνο οι μισοί διέθεταν όπλα και φυσέκια. Οι υπόλοιποι ήταν οπλισμένοι με γεωργικά εργαλεία ή ρόπαλα. Ο ναύαρχος Αλέξανδρος Κριεζής αρμάτωσε δύο τρεχαντήρια από το Τρίκερι για να μεταφέρουν τον **Βερούση Μουσανά στο Γριπωνήσι**, αλλά ο Βερούσης θα αποδεικνυόταν τελείως ανίκανος να ηγηθεί των Ελλήνων στην επαναστατημένη Εύβοια.

Οι Ευβοείς **ηττήθηκαν** εύκολα από τους Τούρκους, τόσο στη θέση Τροχός, όσο και στη θέση Βρωμούσες. Μόνο με την εμφάνισή του το τουρκικό ιππικό τους έτρεψε σε φυγή. Τα τουρκικά σπαθιά έκοψαν δεκάδες κεφάλια και μόνο όσοι έτρεξαν προς τη θάλασσα σώθηκαν από τους **κανονιοβολισμούς των караβιών**. Μετά από αυτές τις ήττες οι τουρκόφωνοι άρχισαν να προδίδουν τους συμπατριώτες τους στον Ομέρ μπέη της Καρύστου, ο οποίος τους έκαψε τα σπίτια. **Ο Κριεζής μπροστά στο αδιέξοδο**, αποφάσισε να καλέσει στο νησί έναν εμπειροπόλεμο συμπατριώτη του, τον **Αγγελή Γοβιό ή Γοβγίνα**.

ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΣΤΥΡΩΝ

Μετά το Αλιβέρι, όπου αποβιβάστηκαν **ο Ηλίας και ο Κυριακούλης Μαυρομιχάλης** με τους άνδρες τους, πήγαν στα **Κριεζιά**. Εκεί συνάντησαν τον **N. Κριεζώτη**, με τον οποίο στις **11 Ιανουαρίου 1822** κατευθύνθηκαν στα **Μεσοχώρια** για να χτυπήσουν τους Τούρκους που κατείχαν τα Στύρα. Ο Ομέρ μπέης θορυβήθηκε από την παρουσία των **600 Μανιατών** (κατ' άλλους ήταν 400 Μανιάτες και 50 από τα Κούντουρα, ερειπωμένη σήμερα κωμόπολη της Μεγαρίδας) και σκέφτηκε να επιτεθεί εναντίον τους στο **Αλιβέρι**, πριν κατευθυνθούν προς την Κάρυστο. Για κάθε ενδεχόμενο ενίσχυσε με **150 άνδρες** υπό τον Γιουσούφ αγά τα Στύρα, απ' όπου θα περνούσαν υποχρεωτικά οι ελληνικές δυνάμεις. Ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με τους οπλαρχηγούς Κριεζώτη, Κόττα και Βάσο Μαυροβουνιώτη και **1.000 άνδρες** έφτασαν στα περίχωρα των Στύρων. Ο Βάσος χωρίς να συνεννοηθεί με τον Ηλία Μαυρομιχάλη **επιτέθηκε** το πρωί της επόμενης μέρας εναντίον των Τούρκων, που βγήκαν από τα Στύρα για να χτυπήσουν το ελληνικό στρατόπεδο, όμως αναγκάστηκε σύντομα να **υποχωρήσει**.

ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΣΤΥΡΩΝ ΣΥΝΕΧΕΙΑ

Έσπευσε τότε σε βοήθειά του ο Ηλίας Μαυρομιχάλης, με όλο τον στρατό του. Στη μάχη που ακολούθησε και έγινε στον **Άγιο Βασίλειο, οι Έλληνες νίκησαν**. Ο Ομέρ μπέης που είχε ενημερωθεί για τις εξελίξεις με **200-300 άνδρες κατευθύνθηκε προς τα Στύρα**. Ο Ηλίας Μαυρομιχάλης έστειλε τον θείο του Κυριακούλη και τους Βάσο Μαυρομιχάλη και Κόττα να **εμποδίσουν** την άφιξη των Τούρκων στα Στύρα. Όμως οι Τούρκοι είχαν περάσει λοξοδρομώντας το Διακόφτι. Επρόκειτο για τη μόνη θέση όπου θα μπορούσαν να τους σταματήσουν οι Έλληνες. Πριν την επιχείρηση, ο Νικόλαος Κριεζώτης είχε εισηγηθεί στον Ηλία Μαυρομιχάλη να την καταλάβουν. Όμως ο νεαρός Μανιάτης δεν τον άκουσε.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Μάχου υπέρ πίστεως καί πατρίδος

ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

Ο νεαρός **Μανιάτης**, όπως γράφει ο Δημήτρης Φωτιάδης, έδεσε μ' ένα άσπρο μαντίλι τα μακριά ξανθά μαλλιά του, που έπεφταν στους ώμους του, διέταξε να ανοίξουν τις πολεμίστρες στους τοίχους του μύλου και με τους άντρες τους άρχισαν να πολεμούν με **αυτοθυσία**. Η **μάχη** κράτησε **δύο ώρες**. Όταν τους τελείωσαν τα πυρομαχικά άρχισαν να πετάνε **πέτρες** στους Τούρκους, για να εξοντώσουν όσους μπορούν.

Για το τέλος του **Ηλία Μαυρομιχάλη** υπάρχουν **διάφορες εκδοχές**. Ο Γάλλος φιλέλληνας Raybaud έμαθε τα γεγονότα στην Τήνο, όπου βρισκόταν. Γράφει χαρακτηριστικά: "Οι νεαροί πολεμιστές (σημ. ανάμεσά τους κι ένας Τηνιακός) αφού εξάντλησαν τα φισέκια τους και προβλέποντας ότι θα έπεφταν στα χέρια των δημίων από την πείνα και τη δίψα, αποφάσισαν να **αλληλοσκοτωθούν** με τα όπλα που τόσες φορές είχαν βαφτεί από τα **αίματα των απίστων**. Έπεσαν ο ένας από τα χτυπήματα του άλλου αφήνοντας στους έμφοβους Τούρκους για εκδίκηση πτώματα κατακρεουργημένα και σφαδάζοντα".

ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

Ο Ιωάννης Φιλήμων γράφει: "Ο Ομέρ Βεγής ορμά αθρόος κατά των εγκλείστων, όπως λάβει τούτους αναρπάστους και τούτο μη δυνηθείς πολιορκεί αυτούς πανταχόθεν διά πυκνού στίφους. Η στιγμή επέστη μετά δίωρον αντίστασιν. Αι πυριτιδοβολαί εξηντλήθησαν. Ο Ηλίας σύρει το ξίφος ίνα μη συλληφθεί αιχμάλωτος. Εξορμά ίνα διασχίσει τους εχθρούς και **πίπτει νεκρός**. Το ίδιον έδωκαν ηρωικόν τέλος και οι ανυποχώρητοι απ' αυτού Λάκωνες ενός ή δύο διασωθέντων".

Το ίδιο γράφει και ο Σπυρίδων Τρικούπης, ενώ ο Νικόλαος Σπηλιάδης αναφέρει: "οι υπό τον Ηλίαν στρατιώται τραπέντες τον εγκατέλειπον, εκείνος όμως εκλείσθη εις παλαιόν τινα μύλον και **περικυκλωθείς υπό τον εχθρόν**, έπεσεν **απομαχόμενος** ομού με ολίγους ανδρείους μετ' αυτού".

Σύμφωνα με τον Δημήτρη Φωτιάδη, λίγο πριν ξεψυχήσει ο Ηλίας Μαυρομιχάλης με όση δύναμη του είχε απομείνει, με ένα σπαθί **λάβωσε έναν Τούρκο**, τον οποίο οι υπόλοιποι τον χλεύαζαν:

– Σε βάρεσε ένας πεθαμένος!

“**Ήταν 12 Γενάρη του 1822 όταν ο Ηλίας Μαυρομιχάλης άφησε την τελευταία του πνοή στα Στύρα της Εύβοιας. Τον χαρακτήριζε “...φρόνησις και καρδιά γενναία, πατριωτισμός και φιλοτιμία απεριόριστος”.**

TEAM PRESENTATION

ΚΑΤΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΑΓΓΕΛΑΚΟΥΔΗ